

MUZEJ MEĐIMURJA ČAKOVEC
HR – 40 000 Čakovec, Trg Republike 5 • MB 3109259
OIB 24052785077 • IBAN: HR 2823400091116012952
tel./fax.: +385 (0)40 313 499
www.mmc.hr • e-mail: mmc@mmc.hr

UR. BROJ: 2109-54-22-5

KLASA: 003-08/22-01/01

Datum: 21. veljače 2022.

ČLANOVIMA UPRAVNOGA VIJEĆA
MUZEJA MEĐIMURJA ČAKOVEC

PREDMET: Očitovanje Upravnog vijeću Muzeja Međimurja Čakovec o razlozima korištenja grba Zrinskih na izložbi „Zrinski i čakovečki Stari grad“

Poštovani,

na zahtjev člana Upravnoga vijeća Muzeja Međimurja Čakovec mr. sc. Vladimira Kalšana u ovom je očitovanju argumentirano zbog čega je korišten grb Zrinskih na izložbi „Zrinski i čakovečki Stari grad“ čiji je štit okomito razdijeljen na dva polja – u zlatnom crna orlova krila i u crvenom srebrna kula.

Iako se u literaturi često koristi grb Zrinskih sa crvenim štitom¹, na izložbi „Zrinski i čakovečki Stari grad“, nakon stručnoga istraživanja ove tematike, odlučeno je da će se koristiti izgled grba koji je dio fundusa Hrvatskoga povjesnog muzeja.

Grb obitelji Zrinski, 17. stoljeće, Hrvatski povjesni muzej, HPM-PMH-23607

¹ Kalšan, Vladimir. 2006. Međimurska povijest. Čakovec; Kalšan, Vladimir. 2007. Zrinski u Međimurju (1546 – 1691): vodič stalnim postavom. Muzej Međimurja Čakovec; Šestak, Ana. 2016. Nikola Zrinski Sigetski i Sigetska bitka. Muzej Međimurja Čakovec. Čakovec. itd.

Ravnateljica Hrvatskoga povijesnog muzeja, viša kustosica Zbirke heraldike i sfragistike Matea Brstilo Rešetar, potvrdila je da su konzervatorsko-restauratorska istraživanja na grbu obitelji Zrinski iz njihovog fundusa, a čija se presnimka koristi na izložbi, pokazala da je zlatna boja originalna na grbu te da nema naknadnih intervencija na njemu.

Grbove ovakvog izgleda nalazimo sačuvane u muzejskim zbirkama i na prikazima suvremenih članova obitelji Zrinski koji su stolovali u Čakovcu u 16. i 17. stoljeću, od Nikole IV. do Nikole VII., dok nam rijetko suvremeni te češće manje vjerodostojni kasniji prikazi i grbovi, pogotovo oni iz 19. i početka 20. stoljeća², donose različite verzije ovoga grba koje su mogle nastati greškom ili neznanjem.

Grb zlatno-crvenoga štita nalazimo na portretu Nikole IV. Zrinskog, koji je od kralja Ferdinanda I. 1554. godine s Međimurjem i dobio novi grb, a identične grbove koriste i njegova djeca Katarina II. i Ivan III.

Portret grofa Nikole (IV.) Zrinskog, druga pol. 16. st., Kulturno-povijesni muzej Beč, GG 8006

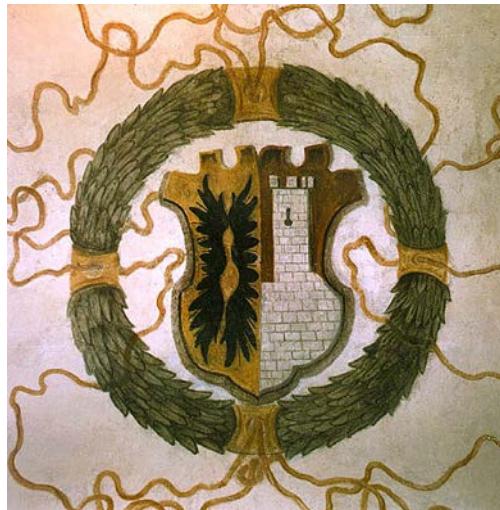
² Brajković, Blasta. 1995. Grbovi – grbovnice – rodoslovља: katalog Zbirke grbova, grbovnica i rodoslovља. Hrvatski povijesni muzej. Zagreb. 108–109

Kaštieľ Bytča.
 Vyobrazenie na
 medírytine od
 J. Nypoorta
 z roku 1686.
The Bytča Manor House.
Depiction in the copper-
plate engraving by
J. Nypoort from 1686.

Detail pôvodnej
 renesančnej výmaľby
 v oblúkoch klenby
 vnútornej arkádovej
 chodby kaštieľa
 s vyobrazením erbu
 Kataríny Zrinskej,
 druhej manželky
 Františka Turza.
Detail of original Renaiss-
sance painting in the
arches of vaulting in
interior arcade corridor
of the manor house
depicting coat of arms of
Katarína Zrinska, Franti-
šek Turzo's second wife.

Grb Nikoline kćeri Katarine II. Zrinski u oravskom starom gradu (*Juraj Turzo: veľka kniha o uhorskom palatínovi = big book about palatine of Hungary* / Pavel Dvořák a kolektív; [preklady: Michala Dubská, Anna Maršalová]; Matica slovenská [et al.], 2012.)

Jedan od grbova naslikanih u viteškoj dvorani u dvoru Rožmberk, domu Ivana III. Zrinskog

https://encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/en/osobno_jazrse.xml

Jedan od najpoznatijih hrvatskih heraldičara dr. Ivan Bojničić donosi opis grba Zrinskih kako je on opisan u darovnici Ferdinanda I.: „Onim dvjema crnim orlovskim krilima, koja tvoj djedovski i očinski grb pokazuje raširena i jedno prema drugom okrenuta, dodajemo također grb spomenutoga velemožnoga Gašpara Ernustha, koji je bez potomaka umro te taj novi grb tebi i tvojim potomcima obojega spola dajemo i darujemo: Zid tvrđave sazidane od četverouglastog kamenja s kruništem, nad kojim stoji toranj isto tako sagrađen te proviđen prozorima za strijeljanje. Nad vrhuncem tornja stoji na svakoj strani po jedna svjetla zvijezda. **Sve to nalazi se u jednom crvenom štitu, razdijeljenom po sredi sa ravnom okomitom crtom**, koji sadržaje na desnoj strani krila tvoga djedovskog grba, a na lijevoj opisani toranj, grb Gašpara Ernustha. Na štit postavljena je otvorena kaciga ukrašena sa kraljevskom krunom, na kojoj se vidi polovica zlatnog okrunjenog zmaja sa raširenim krilima i isplažnjениm jezikom, koji je također dio tvojega djedovskoga i očinskoga grba. Od kacige uz štit padaju **zlatno-crvene vrpce ili plašt.**“³

No Bojničić također navodi i da su boje štita grba prema Marku Forstalu⁴, privatnom tajniku Nikole VII. Zrinskog i historiografu obitelji Zrinski, zlatna i crvena.⁵

³ Bojničić, Ivan. 1923. Grb knezova Zrinskih. *Narodna starina*, Vol. 2 No. 5. Zagreb. 159–160

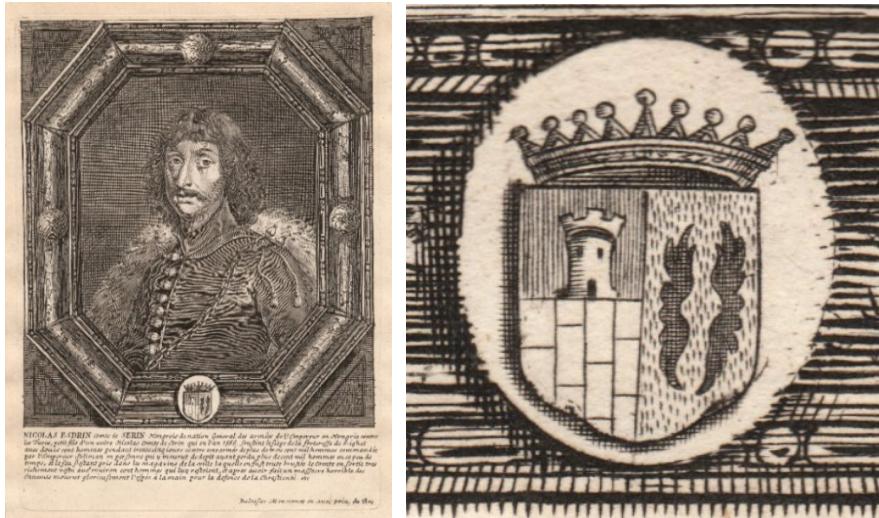
⁴ Marko Forstal bio je i profesor teologije i provincijal austrijske augustinske provincije. Stupio je u službu Nikole VII. Zrinskog kao njegov privatni tajnik i otada je boravio uglavnom u Čakovcu. Nakon Nikoline smrti ostao je u službi Petra IV. kao odgojitelj Ivana Antuna. Napisao je povijest obitelji Zrinskih u djelu *Stematografija ratničke obitelji knezova Zrinskih*. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=20174>

⁵ Bojničić, Ivan. 1995. Der Adel von Kroatien und Slavonien (pretisak djela iz 1896/99). Zagreb. 54

Sačuvani nekolorirani grbovi (s posebnim sustavom u kojem svaka boja i kovina ima određeni način označavanja) članova obitelji Zrinski također većinom imaju razdijeljeni dvobojni štit.

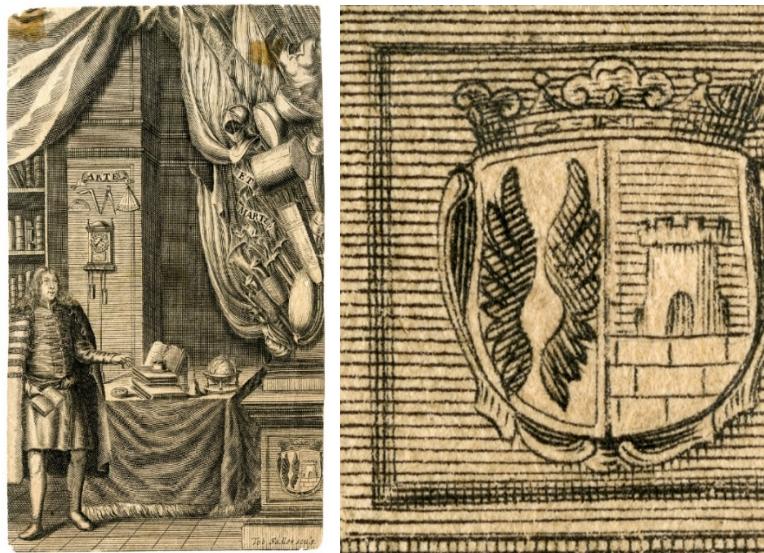
Iako su ti štitovi najčešće zlatno-crveni, javljaju se u više kombinacija boja. Npr.:

- crvena i zlatna (posebno grbovi na prikazima Nikole VII. Zrinskog)

Nikola VII. Zrinski na prikazu Balthasara Moncorneta, 1663/64.

- srebrna i plava

Adam Zrinski, 1676. – 1679., Hrvatski državni arhiv, inv. br. 1843

- plava i crvena

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Nagyivan-nagy-ivan-magyarorszag-csaladai-1/tizenkettededik-kotet-C1EA/zriny-csalad-CEF6/>

Zaključak

U Hrvatskom državnom arhivu čuva se isprava kojom kralj Ferdinand I. ustupa Nikoli IV. Zrinskom „grb i znamenja pokojnog Gašpara Ernušta, budući da je temeljem ranije kraljeve darovnice postao vlasnikom Ernuštovih dobara Čakovca i Štrigove“ (1.1.4.1.4. Dodjela grba i znamenja pok. Gašpara Ernušta Nikoli IV. Zrinskom). No, u napomeni stoji da sačuvani prijepis isprave, odnosno darovnica kralja Ferdinanda, nije sačuvan u originalu, što dozvoljava sumnju da je moglo doći do greške kod prijepisa. Latinski tekst ove isprave objavio je Matija Mesić u svojem djelu o životu Nikole IV. Zrinskog⁶, a heraldičar Ivan Bojničić u gore spomenutim radovima koristi upravo taj tekst.

No, vjerojatnije je da članovi obitelji Zrinski, počevši od samog Nikole IV., nisu koristili grb kakav su dobili od kralja, već su ga djelomično izmijenili, što nam osim boja svjedoči i grifon na kacigi iznad štita, umjesto zmaja koji se spominje u darovnici. S obzirom na to da se u darovnici navodi crveno-zlatni plašt kacige kao dio grba, heraldički je i ispravno da razdijeljeni štit bude u ovim dvjema bojama, a ne samo u jednoj, crvenoj.

⁶ Mesić, Matija. 1866. Život Nikole Zrinjskog sigetskog junaka. Troškom Matice ilirske. Zagreb. Prilog 32. XXXIX–XVI

MUZEJ MEĐIMURJA ČAKOVEC
HR – 40 000 Čakovec, Trg Republike 5 • MB 3109259
OIB 24052785077 • IBAN: HR 2823400091116012952
tel./fax.: +385 (0)40 313 499
www.mmc.hr • e-mail: [mmcc@mmc.hr](mailto:mmc@mmc.hr)

Izgled grba obitelji Zrinski i njegove promjene kroz vrijeme svakako je potrebno još istražiti te je takvo istraživanje u planu Povijesnoga odjela, no smatramo da je korištenje originalno sačuvanog grba obitelji Zrinski iz 17. stoljeća na izložbi „Zrinski i čakovečki Stari grad“ dovoljno dobro argumentirano i opravdano.

Ana Šestak, viša kustosica povijesnih zbirki